

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 77 0 П 045854 20 Рев
Бања Лука, 09.3.2021. године

Врховни суд Републике Српске, у вијећу састављеном од судија Виоланде Шубарић, као председника вијећа, Горјане Попадић и Сенада Тице, као чланова вијећа, у правној ствари тужитељице Е. а.д. Б.Л. - РЈ Е. П. против тужених С.Р. из П., кога заступа пуномоћник Б.М., адвокат из П., те Р. Ц. из П., кога заступа пуномоћник М.С.В., адвокат из П., ради накнаде штете, одлучујући о ревизијама тужених против рјешења Окружног суда у Приједору број 77 0 П 045854 19 Гж 2 од 04.9.2020. године, на сједници одржаној дана 09.3.2021. године донио је

РЈЕШЕЊЕ

Ревизије се усвајају, рјешење Окружног суда у Приједору број 77 0 П 045854 19 Гж 2 од 04.9.2020. године се укида у дијелу којим је уважена жалба тужитељице и преиначена првостепена пресуда Основног суда у Приједору број 77 0 П 045854 19 П 2 од 08.8.2019. године, као и у погледу одлуке о трошковима спора, те се предмет у том дијелу враћа другостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Приједору број 77 0 П 045854 19 П 2 од 08.8.2019. године одбијена је тужитељица са тужбеним захтјевом којим је тражила да јој тужени солидарно исплате дуг по основу неовлаштене потрошње електричне енергије у износу од 52.981,48 КМ, те је тужитељица обавезана да туженом С.Р. (даље: првотужени) накнади трошкове спора у износу од 5.950,00 КМ, а туженом Р.Ц. (даље: друготужени) трошкове у износу од 9.572,50 КМ са каматом од пресуђења до исплате.

Другостепеним рјешењем (правилно: пресудом) Окружног суда у Приједору број 77 0 П 045854 19 Гж 2 од 04.9.2020. године жалба тужитељице је дјелимично усвојена и првостепена пресуда преиначена тако што су тужени обавезани да тужитељици исплате износ од 48.742,96 КМ са законском каматом од утужења до исплате и трошковима спора у износу од 1.196,00 КМ, док је у преосталом дијелу жалба одбијена и првостепена пресуда у том дијелу потврђена.

Благовременим ревизијама тужени побијају другостепену пресуду у дијелу којим је уважена жалба тужитељице и то због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права те предлажу да се

оспорена пресуда у побијаном дијелу преиначи тако да се жалба тужитељице одбије и потврди првостепена пресуда или да се иста у том дијелу укине и предмет врати на поновно суђење другостепеном суду.

У одговорима на ревизије тужитељица је предложила да се ревизије одбију.

Ревизије су основане.

Предмет спора у овој правној ствари је захтјев тужитељице којим тражи да се тужени обавезу да јој накнаде штету због неовлаштене потрошње електричне енергије.

По проведеном поступку првостепени суд је утврдио: да је првотужени власник пословног простора у Ул. ... у П. и да је тај простор издао у закуп друготуженом ради обављања пекарске дјелатности (пекара А.); да је приликом контроле извршене дана 13.02.2012. године утврђено да је кабл за напајање струјом спроведен директно на пећ за печење хљеба, при чему је заобиђено електрично бројило које мјери утрошак струје у наведеном пословном простору, ради чега је то бројило читавало знатно мању потрошњу електричне енергије од оне која је стварно потрошена; да је висина дуга на име неовлаштене потрошње струје обрачуната по вјештацима електро - струке С.М.и Ђ.З.

Темељем оваквог чињеничног утврђења првостепени суд је закључио да тужитељица није доказала да су тужени извршили преправке на електричном бројилу одн. да су преспојили кабл за напајање струјом, при чему је имао у виду да је обустављена истрага вођена против друготуженог због кривичног дјела крађа струје. Поклањајући вјеру свједоку Д.Ч., који је био купац предметног пословног простора прије друготуженог, тај суд је закључио и да је штета због неовлаштене потрошње електричне енергије настала знатно прије 13.02.2012. године, када је извршена контрола у наведеном простору, ради чега је усвојио приговор застарјелости потраживања, истакнут од стране тужених. Надаље, овај суд сматра и да првотужени није пасивно легитимисан у овој парници будући да са тужитељицом није у уговорном односу Из тих разлога одбијен је тужбени захтјев тужитељице у цијелости.

За разлику од првостепеног суда, другостепени суд сматра да правни основ тужбеног захтјева није накнада штете већ исплата дуга те да су оба тужена пасивно легитимисана у овом спору јер су евидентирани као потрошачи електричне енергије (првотужени у својству власника пословног простора, а друготужени као власник пекаре која је у том простору обављала дјелатност). Обзиром да је неовлаштена потрошња струје утврђена у фебруару 2012. године, а тужба је поднесена у децембру исте године, овај суд сматра да је истакнути приговор застарјелости потраживања неоснован. Прихватајући у свему налаз и мишљење вјештака С.М., тај суд је тужитељици досудио износ који је обрачунао наведени вјештак, док налаз и мишљење вјештака Ђ.З. није цијенио, сматрајући да се одлука не може темељити на налазу овог вјештака обзиром да је тужитељица одустала од тог доказа.

По оцјени овога суда, у поступку пред другостепеним судом су почињене повреде одредаба парничног поступка, на које су основано указали тужени у изјављеним ревизијама.

Другостепени суд је у праву када овај спор није разријешо примјеном одредби члана 154. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ број 29/78, 39/85 и 57/89 те „Службени гласник Републике Српске“ број 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04, даље: ЗОО), без обзира што тужитељица на том правном основу темељи свој тужбени захтјев. Наиме, у смислу члана 53. став 3. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“ број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП), суд није везан за правни основ тужбеног захтјева већ само за чињенице на којима тужитељ заснива захтјев. У овом случају тужитељица свој захтјев темељи на чињеници да је у предметном пословном простору струја неовлаштено потрошена и да су тужени остварили неосновану имовинску корист јер су потрошили знатну количину електричне енергије коју нису платили. Странке су биле у облигационом односу поводом пружања услуга на име испоруке струје па је другостепени суд правилно примијенио одредбе ЗОО које регулишу материју испуњења обавеза, у вези са Законом о електричној енергији („Службени гласник Републике Српске“ број 8/08 - Пречишћени текст до 1/11, даље: ЗЕЕ) као и Општим условима за испоруку и снабдијевање електричном енергијом („Службени гласник Републике Српске“ број 90/12 - Пречишћени текст, даље: Општи услови).

У конкретном случају оба тужена су била у облигационом односу са тужитељицом која је испоручивала електричну енергију пословном простору првотуженог, који је у закупу држао друготужени. Стога су они били у обавези да плате испоручену електричну енергију.

Из проведених доказа произилази да је због преправки на електричном бројилу одн. због преспајања кабла за напајање струјом друготужени плаћао само $\frac{1}{4}$ дијела испоручене електричне енергије, док преосталих $\frac{3}{4}$ дијела испоручене електричне енергије није платио. Тужитељица је као испоручилац електричне енергије овлаштена да од корисника захтијева наплату стварно испоручене електричне енергије као и оне енергије која је неовлаштено потрошена, сагласно одредбама чл. 89.-92. Општих услова у вези са чл. 74. ст. 1. т. 12. ЗЕЕ. Из цитираних одредаба произилази и обавеза корисника да плати неовлаштено потрошену струју чак и онда када није било пропуста на његовој страни. Наиме, за постојање обавезе тужених да плате испоручену електричну енергију, није од утицаја да ли је треће лице (без њиховог знања) незаконито манипулисало бројилом и кабловима те тиме спријечило правилно мјерење количине потрошене електричне енергије, код чињенице да је струја испоручена и да су је тужени утрошили. При таквом стању ствари, околност што нису кривично одговарали због крађе струје, тужене не ослобађа од обавезе према тужитељици јер је грађанска одговорност шира од кривичне.

Другостепени суд је правилно одбио и истакнути приговор застарјелости потраживања обзиром да је неовлаштена потрошња струје утврђена у фебруару 2012. године, а тужба је поднесена 17.12.2012. године тј. прије истека рокова прописаних у одредбама чл. 372. и 374. ЗОО.

Неоснован је приговор првотуженог да овај спор није у надлежности суда већ Регулаторне комисије за ... (даље: Комисија). Наиме у члану 28. ЗЕЕ су прописане надлежности те Комисије (рјешавање спорова у вези са правом на напајање електричном енергијом и приступ дистрибутивној мрежи, обавезом испоруке и тарифом по којој се електрична енергија испоручује, застојима у напајању електричне енергије и одбијањем њене испоруке те квалитетом напајања). У овом случају предмет спора је дуг по основу испоручене електричне енергије, дакле у питању је облигационо - правни спор који је у надлежности парничног суда. Осим тога, у смислу цитираног члана, Комисија рјешава спорове из своје надлежности само када постоји захтјев странке, а из утврђеног чињеничног стања, које не може бити предмет испитивања и побијања у ревизионом поступку, сходно изричитој забрани прописаној одредбом члана 240. став 2. ЗПП, произилази да ниједна странка такав захтјев није упутила Комисији.

Другостепени суд може преиначити првостепену пресуду само у случају: ако је утврдио да постоје повреде одредаба парничног поступка, осим у случајевима из члана 227. ЗПП (члан 229. став 1. тачка 1. ЗПП); ако је другачије од првостепеног суда оцијенио исправе и посредно изведене доказе (члан 229. став 1. тачка 2. ЗПП); ако је на основу расправе одржане пред тим судом другачије утврђено чињенично стање, него што је оно утврђено у првостепеној пресуди (члан 229. став 1. тачка 3. ЗПП); ако сматра да је чињенично стање у првостепеној пресуди правилно утврђено, али да је првостепени суд погрешно примијенио материјално право (члан 229. став 1. тачка 4. ЗПП) и ако је првостепени суд из чињеница које је утврдио извео неправилан закључак о постојању других чињеница, а на тим чињеницама је заснована пресуда (члан 229. став 1. тачка 5. ЗПП).

По оцјени овог ревизијског суда, ревиденти основано указују да је другостепени суд својом одлуком повриједио закон тиме што се без одржане расправе упустио у оцјену доказа изведених пред првостепеним судом, дајући другачију оцјену чињеница и другачију оцјену вјеродостојности исказа вјештака електро - струке од оцјене првостепеног суда. Таквим поступком другостепени суд је повриједио процесно правило слободне оцјене доказа (члан 8. ЗПП) јер он не може у нејавној сједници другачије цијенити доказе непосредно изведене пред првостепеним судом, као и начело непосредности (члан 4. ЗПП). Другачију оцјену исказа вјештака саслушаних пред првостепеним судом, од оне коју им је дао првостепени суд, другостепени суд може дати на основу одржане расправе на којој стиче увјерење на основу непосредно изведених доказа.

У овој парници је доказ вјештачењем проведен по два вјештака исте струке (С.М. и Ђ.З.). Оба наведена вјештака су била сагласна да је у конкретном случају дошло до неовлаштене потрошње електричне енергије, али су на различит начин извршили обрачун висине дуга по основу такве потрошње. Стога другостепени суд није могао преиначити првостепену пресуду, а да претходно не отвори расправу и на исту позове наведене вјештаке ради усаглашавања њихових налаза и мишљења. С тим у вези ваља напоменути да је погрешан став другостепеног суда да је првостепени суд починио повреду одредаба парничног поступка тиме што је провео доказ вјештачењем по вјештаку Ђ.З. премда је тужитељица одустала од тог доказа. Ово стога што

странка може одустати од извођења неког доказа само прије него што је тај доказ на њен приједлог изведен. Како је у овом случају доказ вјештачењем по наведеном вјештаку изведен те налаз и мишљење овог вјештака достављен странкама на изјашњење, није постојала могућност да се одустане од извођења тог доказа, без обзира што предлагач доказа није био задовољан садржином проведеног доказа.

Због напријед наведене повреде одредаба парничног поступка, учињене од стране другостепеног суда, ваљало је, уважавањем ревизија тужених, а на основу чл. 249. ст. 1. и 250. ст. 2. ЗПП, другостепену пресуду укинути и предмет вратити другостепеном суду на поновно суђење.

Предсједник вијећа
Виоланда Шубарић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић